

D Preanalytické procesy v laboratoři

D.1 Příjem žádanek a vzorků

Ke každému vzorku musí být přiložena patřičná dokumentace (žádanka)-viz C-2 *Požadavkové listy*. Příjem vzorků se provádí na příjmovém pracovišti, provádí se kontrola vzorku a průvodní dokumentace. V případě podstatných nedostatků je snaha o jejich odstranění na místě.

Kromě požadavků pro vyšetření zkoušky kompatibility je příjem biologických materiálů společný pro všechny úseky CL v místnosti „Příjem 01“. Biologický materiál s žádankou přebírá pracovník příjmu osobně, v případě nepřítomnosti, kdy je příjmové okénko zavřené, osoba doručující materiál zazvoněním přivolá pracovníka laboratoře.

Žadanky jsou roztríděny podle jednotlivých úseků a materiálu. Materiál určený pro úsek mikrobiologie a patologie je výtahem odeslán do prvního patra, do místnosti „Příjem 02“. Materiál pro infekční sérologii se řídí instrukcí I-M- 99 (Předání vzorků z P-01 na laboratoř infekční sérologie M – 02). Dvakrát denně (nebo podle potřeby a požadavků) odpovědná laborantka z laboratoře infekční sérologie ÚKMAS M-02 přebírá vzorky i s kopiemi žádanek na centrálním příjmu P-01. Laborantka zkontroluje všechny požadované údaje na žádance a ověří, zda souhlasí s údaji na zkumavce se vzorkem. Záznam o předaných a převzatých vzorcích se provádí do deníku – Příjem vzorků z P-01 na M-02

Žadanky a materiál, které nepodléhají zápisu do bloku centrální příjem (vyšetření ASTRUP, hromadná žádanka na glykemie, biochemické vyšetření likvoru), jsou předány laborantce na daném úseku.

D.1.1 Krevní sklad

Příjem vzorků, pro zkoušku kompatibility, probíhá mimo centrální příjem a to vchodem č. 2. Odpovědný pracovník přinese žádanku spolu se vzorkem srážlivé krve a provede zápis do sešitu „Příjem materiálu pro KP“, který obsahuje datum a čas odběru vzorku, jméno a rok narození pacienta, podpis a jmenovku pracovníka, který vzorek dopravil do krevního skladu, podpis a jmenovku pracovníka krevního skladu, který vzorky přijal a odpovídá za kontrolu správnosti vyplněné žádanky a množství, kvalitu a označení materiálu.

Jednotlivé požadavky na vzorek a žádanku jsou uvedeny ve směrnici ředitele S-Z-002 Směrnice o podávání transfuzních přípravků.

D.2 Kriteria pro přijetí nebo odmítnutí vadných (kolizních) primárních vzorků

Kritéria odmítnutí vzorků:

- žádanka nebo odběrový systém jsou znečištěny biologickým materiálem
- nedostatečná identifikace vzorku z hlediska nezaměnitelnosti

- zjevné nedodržení postupu při odběru biologického materiálu

Neshodná práce na příjmu

- v případě nečitelných nebo chybějících údajů na žádance, pracovník na příjmu komunikuje se zadavatelem o vyšetření a zjistí chybějící informace, popřípadě požádá o vyplnění nové žádanky. Pokud zadavatele o vyšetření nelze identifikovat, je tento vzorek zpracován a v informačním systému uložen v adresáři neznámý zadavatel nebo se provede zápis do provozního deníku „Neshody na příjmu“

- pokud je dodán materiál bez žádanky a jedná se o nenahraditelný vzorek, tak laboratoř tento vzorek vyšetří, ale výsledek nebude uvolněn, pokud zadavatel nedoplní identifikační údaje, tedy žádanku.

Upozornění:

Pracovníci na příjmu nejsou povinni tyto informace dohledávat, proto je třeba respektovat výše uvedené požadavky.

D.3 Postupy při nesprávné identifikaci vzorku nebo žádanky

Postup laboratoře při nesprávné identifikaci biologického materiálu:

Při nedostatečné identifikaci pacienta na materiálu analýzy neprovádíme. Provede se zápis do deníku „Neshody na příjmu“ a v případě dohledatelnosti se ordinující pracoviště telefonicky informuje. Na výslovnou žádost lékaře je možné provést analýzy pod identifikací „neznámý pacient“.

Postup laboratoře při nesprávné nebo neúplné identifikaci na žádance:

Při nedostatečné identifikaci pacienta na žádance se materiál identifikuje podle údajů na odebraném materiálu. Pokud je k dispozici údaj o odesílajícím oddělení a alespoň základní identifikace nemocného, je možné si telefonicky dodatečně vyžádat žádanku nebo doplňující údaje.

D.4 Vyšetřování smluvními laboratořemi

Smluvní laboratoře

Smluvní laboratoře jsou takové, se kterými mají CL uzavřenou písemnou smlouvu o zajištění doplňujících, konfirmačních vyšetření, nebo pro vyšetření, která nejsou k dispozici v CL. CL zajišťují sběr, zpracování, třídění a transport vzorků na pracoviště, která jsou schopna tyto služby poskytnout. Příjmový pracovník udělá kopii žádanky, nebo vypíše novou žádanku a se vzorkem pře pošle do smluvní laboratoře. Všechny odesílané vzorky jsou evidované. Součástí těchto vyšetření je zpráva o výsledku. Výsledek ze smluvní laboratoře je dle charakteru zasílán žadateli rovnou smluvní laboratoří, nebo je přepsán do laboratorního informačního systému na naši výsledkovou zprávu. U tohoto přepsaného výsledku je uvedena identifikace smluvní laboratoře, a výsledek je zaslán zadavateli,

CL využívá níže uvedených smluvních laboratoří (viz tabulka). V případě zaslání vzorku do smluvní laboratoře je na Výsledkové zprávě uveden text: „Kmen zaslán do....“ (název smluvní laboratoře)

Seznam smluvních laboratorních zařízení

Pořadová číslo	Laboratoř	Adresa
1	Laboratoře Odboru mikrobiologických laboratoří a Národní referenční pracoviště	Státní zdravotní ústav Šrobárová 48 10042 Praha 10
2	NRL pro Legionely	ZÚ Ostrava pobočka Vyškov Masarykovo nám. 16 68 201 Vyškov
3	NRL pro tkáňové helmintózy	Ústav imunologie a mikrobiologie VFN v Praze a 1.LF UK Studničková 7 128 00 Praha 2
4	NRL pro diagnostiku tropických parazitárních infekcí	Ústav imunologie a mikrobiologie VFN v Praze a 1.LF UK Studničková 7 128 00 Praha 2
5	Sérologická laboratoř	Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN U nemocnice 2, 128 08 Praha 2
6	Centrální laboratoř	Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN U nemocnice 2, 128 08 Praha 2
7	Hepatologická laboratoř	Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN Na Bojišti 3, 121 08 Praha 2
8	Klinická biochemie a sérologie - CL	Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN U nemocnice 2, 128 08 Praha 2
9	STD laboratoř	Ústav lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky VFN Apolinářská 4 Praha2
10	Toxikologická laboratoř	Ústav soudního lékařství a toxikologie VFN a 1. LF UK Ke Karlovu 2 128 08 Praha 2
11	Centrální laboratoře	Nemocnice České Budějovice, a.s. B. Němcové 585/54, 370 87 České Budějovice
12	Transfúzní oddělení	Nemocnice České Budějovice, a.s. B. Němcové 585/54, 370 87 České Budějovice

13	Ústav klinické biochemie a hematologie	Fakultní nemocnice Plzeň Alej svobody 80 304 60 Plzeň Lochotín
14	Bioptická laboratoř, s.r.o.	Bioptická laboratoř, s.r.o. Mikulášské náměstí 4 326 00 Plzeň
15	Oddělení klinické biochemie	Nemocnice Písek, a.s. Karla Čapka 589 397 01 Písek
16	NRL imuno hematologie	ÚHKT U NEMOCNICE 2094/1, 128 02 Praha 1
17	NRL pro DNA diagnostiku	ÚHKT U NEMOCNICE 2094/1, 128 02 Praha 1
18	Oddělení klinické mikrobiologie	Nemocnice na Bulovce Budínova 67/2 180 00 Praha 8
19	Laboratoř pro likvorologii a neuroimunologii	Topelex s.r.o. Sokolovská 304 190 00 Praha 9
20	Sang-lab klinická laboratoř s.r.o.	Sang-lab klinická laboratoř s.r.o. Diagnostické centrum Bezručova 10 360 01 Karlovy Vary
21	Oddělení laboratorní medicíny	Masarykův onkologický ústav Žlutý kopec 7 656 53 Brno
22	Pracoviště laboratorních metod	Institut klinické a experimentální medicíny Vídeňská 1958/9 140 21 Praha 4

Žádanky pracoviště 1a a 1b jsou k dispozici.

Pokud lékař dodá originální žádanku jiné laboratoře nebo pokud je uvedena adresa jiného pracoviště, zasíláme dle požadavků zákazníka.

Ke spolupracujícím laboratorním zařízením je uvedena možnost dohledání dalších vyšetření, která nejsou uvedena v seznamu, na internetových stránkách jednotlivých pracovišť.

Přehled nejčastěji zasílaných vyšetření

pracoviště	vyšetření	materiál
11	alergie - inhalační	sérum
11	alergie - jedy a léky	sérum
11	alergie - pyly a plísně	sérum
11	alergie -potraviny	sérum
11	autoprotilátky - ASCA	sérum

pracoviště	vyšetření	materiál
11	autoprotilátky - p-ANCA, c-ANCA	sérum
11	buněčná imunita - základní panel	nesrážlivá krev s heparinem
11	C3 složka komplementu	sérum
11	C4 složka komplementu	sérum
15	CALPROTECTIN	stolice
11	erythropoetin	sérum, moč
11	HLA B 27	nesrážlivá krev, speciální zkumavka s heparinem
12	identifikace protilátky proti erytrocytárním antigenům	srážlivá krev
11	imunoglobuliny - IgD	sérum
11	kyselina hydroxyindol octová	sbíraná moč
11	kyselina vanilmandlová	sbíraná moč
11	metanefrin	sbíraná moč
11	mykobakteriální vyšetření moči (moč na BK- nutno uvést na žádanku)	50-100ml ranní moč, střední proud, zaslat k vyšetření 3x po sobě
11	mykobakteriální vyšetření sputa (BK- nutno uvést na žádanku)	sputum
11	Mykobakteriální vyšetření – ostatní materiál (BK- nutno uvést na žádanku)	punktáty, hnis apod.
11	mykologie - kultivace a dourčení plísni	čistá kultura, Petriho miska
11	mykologie - vyšetření na dermatomykózy	šupinky kůže, nehty, vlasy, sterilní zkumavka
11	normetanefrin	sbíraná moč
11	parazitologie - průkaz protilátek Toxocaróza	sérum
11	parazitologie - standardní vyšetření stolice	stolice
11	parazitologie - určení parazita	stolice
11	parazitologie - vyšetření stolice na kryptosporidiósu	stolice
11	parazitologie - vyšetření stolice po návratu z tropů	stolice
11	parazitologie- průkaz protilátek Toxoplasmosa	sérum
11	potravinové intolerance - endomysium (IgA)	sérum
11	potravinové intolerance - gliadin IgA	sérum
11	potravinové intolerance - kravské mléko (IgA, IgG)	sérum
11	potravinové intolerance - transglutamináza IgA	sérum
11	průkaz protilátek Leptospiróza	sérum
	QuantiFERON TB- posílá se do Plzně-soukromá lab.	3 speciální odběrové zkumavky – k dispozici na oddělení TRN-
11	sérologie - hepatitidy - anti HBeAg	sérum
11	sérologie - hepatitidy - anti HEV	sérum

pracoviště	vyšetření	materiál
11	sérologie - hepatitidy - antiHBc total	sérum
11	sérologie - hepatitidy - HBeAg	sérum
11	sérologie - <i>Chlamydia pneumoniae</i>	sérum
11	sérologie - <i>Chlamydia trachomatis</i>	sérum
11	sérologie - neuroinfekce - <i>Herpes simplex</i>	sérum
11	sérologie - neuroinfekce - <i>Varicela zoster</i>	sérum
11	sérologie - Parotitis	sérum
11	sérologie - pertusse (IgG, IgM)	sérum
11	sérologie - respirační viry	sérum
11	sérologie - Rubeola	sérum
11	sérologie - tetanický toxin (IgG)	sérum
11	vyšetření na malárii	tlustá kapka a tenký nátěr z kapilární krve
3	Helmintózy, <i>Echinococcus sp.</i>	srážlivá krev
4	amébózy	srážlivá krev
20	Oligoklonální pásy	3 ml likvoru + 5 ml srážlivé krve